

איש חי
רב פעלים
רודף צדקה וחסד
ר' **משה שניצר**
ז"ל
ב"ר מנחם מנדל ז"ל
תנצב"ה

מאורות הדף היומי

עלון שבועי ללומדי "הדף היומי"

בית המדרש דחסידי סוכטשוב בני-ברק
כולל דחסידי סוכטשוב
כולל "סנה משה"
ע"ש הרה"ח ר' משה יצחק זיסר ז"ל
בית מדרש
למגידי שיעור "דף היומי"
חיים סופר 3 ת.ד. 471 ב"ב טל. 03-5775333

האשה
החשובה הודפת
צדקה וחסד
מרת
רודה שניצר
ע"ה
ב"ר מאיר ז"ל
תנצב"ה

יו"ל ע"י ביהמ"ד למגידי שיעור "דף היומי" בראשות הגר"ד קובלסקי שליט"א וע"י קרן ברכה ומוטי זיסר

גליון מס' 848

מסכת נדרים צ"א - נזיר ז' ♦ כלים ה', ב' - ה', ו'

בס"ד, ח' אלול תשע"ה

השבוע בגליון

- ♦ ה'נגיד' נדר שיהיה נזיר שמשון
- ♦ הנפקת תעודת פטירה על ידי רופא כהן
- ♦ עוצמת מכתו של שמשון הגיבור
- ♦ אסור לכהן לנגוע בגוסס
- ♦ עבודת כהן בבית חולים

- ♦ מסכת נזיר
- ♦ יש לקרוא בכל ספרי התורה שבבית הכנסת
- ♦ נטילת אתרוג התלוי בסוכה כדי לקיים מצות נטילת ארבעה מינים:
- ♦ איחור קיום המצווה כדי לעשותה בהידור
- ♦ מדוע מקדשים את הלבנה במוצאי שבת?

דבר העורך

כינור וקשת

הכינור היה כל עולמו, או כפי שאמרו אחרים: כל עולמו היה הכינור. **התמזל** מזלו ואזניהם של בני העיר אליה נקלע היו מיוחדות טובא, ולאחר שנות נדודים מצא מנוח לידיו ולמיתריו. **זכרון** ילדותו הראשון כרוך בכינור, ומני אז היו כרוכים זה בזה. מלחמה שפרצה, רעב וצמא, הפרידותו ממשפחתו, הנדידותו ממקום למקום, אך כינורו היה עמו בכל מקום. היכן לא היה עמו. בודד בלילה, בין מנוסה לבריחה, ביער חשוך, על אדמה צוננת, היה פורס את תרמילו, ובידיים רוטטות מלטף את מיתריו, בודק בחשש אם לא נפלה שיערה מרצועת שער הסוס המתוחה על הקשת ומתנתק מהכל. הוא והכינור. מספרים כי פעם עלה בידו לרתק למקומו מרצח אכזר שנמלט באמצעות מנגינה קסומה, עד שהשלטונות הגיעו מאחור והניחו עליו את ידיהם. הוא מעולם לא אישר את המעשה, אך גם לא הכחיש. כך או כך, יום בואו לעיר בה התגורר זה שנים אחדות, היה עברו יום חג. בניה ניחנו בכשרון לנגינה ויותר מכך באהבתה. ימים ספורים השמיע נעימות כינור תחת הגשר הראשי, ולאחר מכן אספו מאן-דהוא אל ביתו ומשם ואילך קצרה היתה הדרך לתהילה. לא היה אירוע בעיר שהכנר לא נטל בו חלק מרכזי. הוא גם היה איש יודע ספר, ואת ההפסקות שתכנן בטוב טעם היה מתבל במעשיות שאיש לא ידע אם היו אם לאו, אך בשעה שהוא סיפרן זה לא היה משנה להם כלל. קולו הכסוף הובילם לעולם שכולו טוב, הרחק משאון היום יום, והם הלכו אחריו

מסכת נזיר

השבוע לומדי הדף היומי מתחילים בלימוד מסכת נזיר, שדיניה מפורטים בפרשת נשא שבחומש במדבר.

הנזירות היא קבלה בתוקף של נדר שבאמצעותה הנזיר מקבל על עצמו להיות קדוש ופרוש. הוא אסור בשלשה דברים: גילוח שער ראשו; הטמאות למתים; שתיית יין וכל היוצא מן הגפן. בתום ימי הנזירות עליו לגלח את שער ראשו ולהביא שלשה קרבנות. נזיר שנטמא ממת צריך להביא קרבנות אחרים ולהתחיל למנות מחדש את ימי נזירותו.

מעצם אופיה מסכת נזיר שייכת לסדר קדשים, והגמרא אף תמהה בראש המסכת מדוע מסכת נזיר מוקמה בסדר נשים. הגמרא מבהירה כי היא מוקמה בסדר נשים אגב מסכת סוטה, כי "כל הרואה סוטה בקלקולה יזיר עצמו מן היין". בתחילת מסכת סוטה נאמרו דברים אחרים, שמסכת נזיר מוקמה בסדר נשים אגב מסכת נדרים, כי הנזירות היא כקבלת נדר ושבועה, ובעלי התוספות במסכתנו (ד"ה מאי) כבר עומדים על סתירת הדברים ומיישבים אותם.

שני הפרקים הראשונים של מסכתנו עוסקים בעיקר בדיני קבלת נזירות. הפרק הראשון פותח בניסוחים שונים, הזכורים לנו מפתחת מסכת נדרים, שבאמצעותם אפשר לקבל נזירות. בפרק זה גם יתבאר דינו של "נזיר עולם" - נזיר לכל ימי חייו - ו"נזיר שמשון" - נזיר הרשאי להטמא למת. גם הפרק השני עוסק בלשונות קבלת נזירות ובקבלת נזירות חלקית, וכן בדינו של אדם שקיבל על עצמו שתי תקופות נזירות הגולשות זו לתוך זו.

הפרק השלישי מתמקד בזמנה של תגלחת הנזיר בתום הנזירות ובדינים נוספים.

הפרק הרביעי דן, בין היתר, באשה החפצה לקבל על עצמה נזירות ובעלה מבקש להפר את נדרה. בפרק החמישי ישנה התייחסות נרחבת לקבלת נזירות ולהשאלות אצל חכם על קבלת הנזירות.

בפרק השישי נלמד על דיני הנזיר, אופני זהירותו מן הטומאה, מגילוח שערו ומשתיית יין; דיני תגלחתו וקרבתו. בפרק זה קיימת סוגייה נרחבת על "טעם כעיקר" וכן על דיני הקפת הראש.

הפרק השביעי עוסק בדיני טומאה וטהרה של נזיר, כהן, וכהן גדול. בפרק זה ישנן סוגיות יסודיות בדיני טומאת מת ובפרט בדיני אהל המת. הלכות טומאת המת חמורות הן, וכידוע הן נוהגות גם בזמן הזה, כי אף על פי שכולנו טמאי-מת, בהעדר אפשרות להטהר מן הטומאה, לכהנים אסור להטמא שוב.

צעילוי נשמת

הר"ר **יחיאל מאיר ברנד** ז"ל
ב"ר יששכר דב הכהן ז"ל
נלב"ע ז' באלול תשמ"ח
תנצב"ה
הונצח ע"י בנו ידידנו
הר"ר **אפרים ברנד** ומשפ' שיחיו - גבעתיים

צעילוי נשמת

הרב **דוד יעקב הלוי אפלבוים** הי"ד
ובתו **נאוה** הי"ד
נלב"ע י"ג באלול תשס"ג
תנצב"ה
הונצחו ע"י
הר"ר **צבי ותמרה סנד** שיחיו - ירושלים

צעילוי נשמת

ר' **יואל שטרנטל** ז"ל
ב"ר יהודה נחמן ז"ל
נלב"ע י"ג באלול תשל"ט
תנצב"ה
הונצח ע"י בנו ידידנו
הר"ר **ברוך מרדכי** ומשפ' שיחיו - ר"ג

לעילוי נשמת

הר"ר **גבריאל יצחק מי - זהב** ז"ל ב"ר אלעזר ישראל ז"ל
נלב"ע י"ג אלול תשע"ה **תנצב"ה**
הונצח ע"י המשפחה

נר ה' נשמת אדם

הפרקים השמיני והתשיעי מתמקדים בנזירות שחלה מספק; בנזירותם של גוי ושל עבד; בנזיר שקיים ספק אם נטמא. מסכתנו נחתמת בנידון האם שמואל הנביא היה נזיר.

דף ב/ב ודלמא אנאה לפניו

יש לקרוא בכל ספרי התורה שבבית הכנסת

מדברי סוגיינתו אנו עומדים על החשיבות הרבה שייחסו חז"ל לקיום המצוות בהידור ובחפצי מצווה נאים ויפים. בגמרא מבואר שניתן לפרש בשני אופנים את דבריו של האומר: "אהא נאה", כלומר: "הריני מקבל על עצמי להיות נאה". א. שהתכוון לנאות את עצמו בשיער מגודל על ידי שיהיה נזיר ויחולו עליו דיני נזיר. ב. שקיבל על עצמו להשתדל לקיים את המצוות בחפצים נאים, ולקיים בכך את הדרשה: "זה אלי ואנוהו" (שמות טו/ב) - התנאה לפניו במצוות.

מצווה נאה, מדאורייתא או מדרבנן: נחלקו הראשונים אם המצווה והחיוב לנאות את המצוות הוא מדאורייתא או מדרבנן. דעת רש"י (עיי'ן כפות תמרים סוכה לא/ב ויחידושי חתם סופר שם, וש"ת שואל ומשיב מהדורה ג' חלק ג' סימן ל"ג) והראב"ד (בהשגות על בעל המאור סוכה ז/א מדפי הרי"ף), שדין זה נלמד מן התורה כפי ששמע מדברי גמרתנו הלומדת מצווה זו מן הפסוק "זה אלי ואנוהו". אולם, לדעת הריטב"א (סוכה יא/ב ד"ה וא"י), ההידור הוא מדרבנן, והדרשה מן הפסוק הינה אסמכתא בעלמא.

נטילת אתרוג התלוי בסוכה כדי לקיים מצות נטילת ארבעה מינים: החתם סופר (ש"ת או"ח סימן קפ"ד הובא בביאור הלכה סימן תרל"ח סעיף ב' ד"ה כל שמונה) דן בשאלה הידועה, האם מותר להוריד אתרוג התלוי בסוכה בימי חול המועד ולהשתמש בו למצוות ארבעת המינים. לדבריו, שאלה זו תלויה במחלוקת הראשונים הנזכרת. שכן, אם חיוב ההידור במצוות הוא מן התורה, אסור להוריד את האתרוג מן הסוכה, שהרי מצוות נטילת ארבעת המינים בחול המועד היא מדרבנן בלבד, ונמצא שהוריד את האתרוג מדרגתו הגבוהה, בה שימש למצווה דאורייתא של נוי סוכה. אולם, אם חיוב ההידור במצוות הוא מדרבנן, מותר להוריד את האתרוג מן הסוכה, ואדרבה, בכך מעלהו דרגה, שכן קודם לכן שימש האתרוג כנוי למצווה [מדרבנן] וכעת משמש הוא למצווה עצמה [מדרבנן]. החתם סופר מסיק כי מותר להשתמש באתרוג זה למצוות ארבעת המינים, זאת, על פי דברי הים של שלמה (ביצה פרק ד) המכריע כדעות הסוברות שהידור מצווה מדרבנן.

איחור קיום המצווה כדי לעשותה בהידור: בספר שבות יעקב (ש"ת חלק א' סימן ל"ד) דן בשאלה מעניינת הקשורה להידור בעשיית המצוות: יהודי שבידיו היו ארבעה מינים כשרים, ביקש לדחות את קיום המצווה בשעות אחדות עד שיגיעו לידי ארבעה מינים מהודרים. שאלתו היתה, האם רשאי הוא לעשות כן, או שמא עליו לקיימה עם בוקר, שהרי "זריזין מקדימין למצוות". השבות יעקב דן בארוכה בשאלתו והכריע, כי קיום המצווה בהידור עדיף על פני הכלל של "זריזין מקדימין למצוות", ומשום כך עליו להמתין עד להגעת ארבעת המינים המהודרים, ובתנאי שללא כל ספק הם אמנם יגיעו לידי.

מדוע מקדשים את הלבנה במוצאי שבת? גם מדברי השולחן ערוך (או"ח סימן תכ"ו) נמצאו למדים שיש לקיים מצווה בהידור ולשם כך אף ממתנינים ומאחרים את קיומה ומעדיפים "הידור מצווה" על קיום "זריזין מקדימין", וכפי שמדייק החיי אדם (הלכות זהירות במצוות כלל ס"ח סימן א') מדבריו (שם) לגבי מצוות קידוש לבנה: "אין מברכין על הירח אלא במוצאי שבת כשהוא מבושם ובגדיו נאים". אולם, המשנה ברורה (שם ס"ק כ) כתב כי "כמה אחרונים והגר"א... וסביר דאין כדאי להשהות המצוה בכל גונו ועל כן הנוהג כן בודאי יש לו על מי לסמוך, ובפרט בימי החורף וגשם בודאי הזריז לקדש הרי זה משובח" (ועי'ש שער הציון ס"ק כ"א).

כתיבת ספר תורה בעצמו או על ידי סופר: החיי אדם (שם סימן ז') דן בשאלה מעניינת: אדם החפץ בספר תורה משל עצמו הסתפק אם יקיים כמו ידיו את מצוות כתיבת ספר תורה, מאחר ש"מצווה בו יותר מבשלוcho", או שמא ישכור לשם כך את חברו המוציא מתחת ידו כתב נאה ומהודר יותר ותתקיים המצווה בהידור. לשאלה זו מתייחס הגאון מטשעבין זצ"ל (ש"ת דובב מישרים חלק א' סימן מ"ז אות ב'), ודעתו נוטה שהידור מצווה עדיף, ולכן יבקש מהסופר שיכתוב עבורו. אולם, הוסף וכתב, כי את האות האחרונה בספר התורה יכתוב בעצמו, ובכך יחשב כמי שכתב את כל ספר התורה, שהרי השלמת הכתיבה היא הגורם להחלת קדושת ספר התורה.

שאלה מעניינת הופנתה אל הגאון רבי יצחק שברון זצ"ל [בנו של המהרש"ם] מאת המשגיח של ישיבת "מאה שערים". בשאלתו דן המשגיח לגבי בית כנסת שמצויים בו כמה ספרי תורה, חלקם מהודרים וחלקם כשרים, שיש לדון אם רשאים מתפללי בית הכנסת לקרוא בספרי התורה המהודרים בלבד ולקיים בכך קריאה בהידור, למרות שעל ידי כך שאר ספרי התורה שאינם מהודרים יהיו מונחים ללא שימוש. הגר"י שברון זצ"ל הכריע (ש"ת מהרש"ם חלק ו' סימן ג'), כי על מתפללי בית הכנסת לקרוא חליפות בכל ספרי התורה, שהרי אם יקראו בספרי התורה המהודרים בלבד, נמצא שיבואו לביזוי יתר ספרי התורה.

דף ד/א הריני כשמשון

כש'נגיד מצרים מאן למנות דיין

החל מתקופת הגאונים (בשנת ד' תשל"ה) ועד לפני כחמש מאות שנה, היתה במצרים משרת נגידי שאושרה על ידי השלטונות. משרה זו הקבילה במעמדה למשרת "ריש גלותא" בבבל. אחרון

בעיניים עצומות. בלילה אביבי קסום, תחת כיפת כוכבים נוצצים, התאספו סביבו מאות מבני העיר לרגל חנוכת מבנה כלשהו, והוא החליט לחלוק עמם את חוויותיו מימי בראשית. כשכינורו בידו חזר לשנות ילדותו ובעיניים עצומות תיאר את הקשת שגילף אביו מעץ שכתת ביער, את שרף העצים שאגר כדי למרוח על שער הסוס, ואת תהליך בניית גוף הכינור. אור לבן בהק על הכינור והבליט שריונות ופגמים שנוצרו בו במהלך השנים. זה מהיער ההוא, והספיר בחיור, והסדק הזה הוא מן הבריחה ההיא, וכך היה הולך ומונה את מאורעות חייו שנחרטו בכינורו והיו חלק ממנו.

הכינור אור, הם התפזרו איש איש לביתו, ובלב אחדים מהם התגבשה החלטה, כי עליהם לאסוף ממון מכל הנהנים מנגינתו המופלאה, כדי לרכוש עבורו כינור חדש חלף כינורו החבוט. היה זה הסוד השמור ביותר. אנשים חלפו לידו מחוייכים ושפתותיהם מהודקות, ואצרים בקרבם את ההפתעה המשמחת. בבקתה בקצה העיר עמל אומן איטלקי לייצר כינור יחיד במינו.

הכינור הושלם, והדריכות גברה. אחד ממכריו בא לבשרו כי כל בני העיר ממתנינים לו בככר העיר. בעודו מתקבל בתרועות גיל קיבל את פניו נכבדי העיר עם הכינור החדש, הנוצץ, חף משריונות ובוהק כמראה. נשמטו נעתקה. הוא לא הרשה לעצמו לחמוד כינור שכזה ועתה הרי הוא שלו. הוא ביקש את מן ההמון כי יניחו לו שעה קלה להתבודד עם עצמו. הוא פסע בניחותא מאחורי בניין מט ליפול והקהל המתין בסבלנות. לפתע נשמעה נעימת כינור בודדת, קסומה ומנחמת. זדמה היה כי מאן דהוא פרט על כוכב. אליה הצטרפו קולות נוספים ויחד נדמה היה כי הירח פורט על כל הכוכבים ורוח של ברכה מביאה אליהם נעימות מעולם הנגינה. עיני הכל היו מצומצמות, לא לאבד אפילו שברו של צליל. הכנר יצא ממקום מסתורו, והצלילים התגברו והתחזקו, והתקרבו והלכו, התעצמו ורבו, עד שהוא עמד מולם, גם עיניו עצומות, מצחו זוהר ממאמץ, ורידיו עמלו באון להזרים דם לגופו המתאמץ, תלמי הקמטים במצחו איימו להעמיק חרוש עד ערפו, וידיו תיזזו בחן ובכישרון, הפיקו את הטוב שבנעימות ששמעו מימיהם.

הוא סיים. הם פקחו את עיניהם, ובטרם היה סיפק בידם למחוא בכפיהם, הביטו בתמהון בכינור השרוט והחבוט, שאחז בידיו. הוא אמר להם אז רק זאת: תודה על הכינור החדש, ודאי איטיב לנגן עליו. רק רציתי שתדעו, שהלב הוא המנגן. הכלי הוא רק אמצעי הביטוי. תודה לכם.

★ ★ ★

שני אנשים יכולים להשתכר מאותו יין, אך התוצאות תהיינה שונות לחלוטין. כי לא החומר המשכר קובע את הנהגת השיכור, אלא השיכור הוא שקובע כיצד ישפיע עליו החומר המשכר. ראו-נא 'איון' משתכר כיצד הוא נוהג, ולעומתו לומד תורה שהשתכר כיצד הוא נוהג. כלי-נגן מרקידים כאן ומרקידים שם, אך ראו נא שמחה של לומדי דף יומי לעומת...

גם בעת דרה יגונו לבו של היהודי שמח ורוגן בשמחת התורה. זו שמחה שאינה תלויה בדבר. איננו כאומות העולם ששמחתם אינה יכולה להתקיים כי אם באבדן-חושים או בהעדר כל צרה. שמחה פנימית היא לנו, יש לה מקום בלב כל יהודי, לבעירה משלה, בכל עת ובכל מצב. השבוע נסיים את מסכת נדרים, ונתחיל בעז"ה בלימוד מסכת נזיר, ושמחת התורה של לומדי הדף היומי תבוא לפני ריבון העולמים ותלמד זכות על עמנו.

המעוניין לזכות את הרבים בסיפור מעניין, או בעובדה מרתקת שניתן ללמוד מהם מוסר השכל, מוזמן לפנות למערכת מאורות הדף היומי, ואנו נפרסם זאת בע"ה בטור זה. כתובתנו: ת.ד. 471 בני ברק. פסק: 03-570-67-93 דוא"ל: mendelson@meorot.co.il

ברכת התורה, העורך

פנינים

דף צא/ב מים גנובים ימתקו

לימוד גנוב

בבוא הגרש"ז מלאדי זצ"ל, בעל התניא, למזריטש, מינהו המגיד ללמוד חברותא עם בנו רבי אברהם המלאך. הזמן נקבע לשלוש שעות, ובעל התניא מחשקו בלימוד זה היה מסובב את השעון לאחר, למען ימשך עוד ועוד. **לימים** אמר: לימוד זה ערב לי מאד, כי "מים גנובים ימתקו"... (בית רבי).

דף צא/ב מים גנובים ימתקו

פרי גנוב

כבר מראשית הבריאה היה כן. וכי מה היה חסר לחוה שהוצרכה לאכול מעץ הדעת דוקא? זו התשובה: פרי גנוב היה ומתק לחיכה... (זכר לחיים).

דף ב/א מאי טעמא תני נזיר

נזיר ואחר כך סוטה

בתורה קודמת סוטה לנזיר ואילו במשניות - להיפך, נזיר קודם לסוטה. **טעם** הדבר שמלכתחילה הדרך היא סור מרע, ואחר כך עשה טוב. סוטה היא הפרשה מהרע והנזירות

ה'נגידים' היה רבי יצחק הכהן שולל, שבני דורו הפליגו במעלותיו, בתורתו ובגדולתו, ובעיקר בתמיכתו בתלמידי חכמים. כאשר התורכים כבשו את מצרים ואת ארץ ישראל מידי הממלוכים הוא אולץ לפרוש ממשרתו ועלה לארץ ישראל.

בתוקף סמכותו כ'נגיד' במצרים הוא היה האחראי למנות את הדיינים בכל חבלי הארץ. אחד האירועים שנקשרו למינוי דין מסויים, עורר גל מכתבים והתכתבויות בין גדולי אותו דור, ביניהם המהר"י בירב; מהר"י בן חביב, בעל עין יעקב; המהרלב"ח; הרדב"ז; הרא"ם, ועוד. מעשה שהיה כך היה.

ה'נגיד' נדר שיהיה נזיר שמשון: כאשר עלה שמו של חכם אחד, ששמו לא נמסר, להתמנות כדיין, התנגד לכך ה'נגיד' בכל תוקף וכדי לחזק דבריו עמד ונדר כי אם בסופו של דבר הוא ימנה חכם זה לדיין "הריני נזיר כשמשון". לימים נמלך ה'נגיד' בדעתו וביקש למנות את החכם לדיין ובא לפני חבריו החכמים לברר אם יכול הוא להתיר את נדרו. חכמי הדור נחלקו בהכרעת דין זה. מהר"י בירב וחכמים רבים נוספים, התירו לו להשאל על נדרו. לעומתם מהר"י בן חביב; הרא"ם והרדב"ז הורו לאיסור [מעניין לציין כי באחד המקומות שמהר"י בן חביב מתייחס למעשה הוא מספר כאילו עמו עצמו אירע המעשה. נראה כי מפני כבוד ה'נגיד הוא שינה והעמיסו על עצמו...].

ציר המחלוקת נסוב סביב העובדה הפשוטה שמי שקיבל עליו נזירות שמשון אינו יכול להתירה לעולם! נזירות שמשון קלה, אמנם, בכך שאין הנזיר אסור להטמא למתים, מאידך הרי הוא נזיר לכל ימי חייו, כשמשון הגיבור, ואין כל אפשרות להתיר את נדרו. נחלקו, איפוא, הפוסקים, אם היה ליקוי בנוסח שבו קיבל עליו ה'נגיד' את הנזירות, או-אז יתברר שנדרו לא חל כלל.

במשנה נאמר, כי האומר: "הריני כשמשון, כבן מנות, כבעל דלילה. כמי שעקר דלתות עזה, כמי שנקרו פלישתים את עיניו - הרי זה נזיר שמשון". הגמרא מסבירה כי המשנה הביאה את התיאורים הללו, מפני שהרוצה לקבל על עצמו נזירות כשמשון הגיבור צריך לפרטם (ראה תוספות ד"ה כשמשון), שאם לא כן אפשר שהתכוון לנזירות רגילה שקיבלה יהודי אחר בשם שמשון שגם לאביו קראו מנוח וכו'. רק לאחר פירוט כל הנ"ל ברור שכוונתו לשמשון הגיבור.

למרבה הפלא הרמב"ם (הלכות נזירות פרק ג' הלכה י"ד) אינו כותב אלא: "מי שאמר **הריני נזיר כשמשון** הרי זה נזיר...". הרמב"ם אינו מונה, איפוא, את כל הכינויים שמנתה המשנה בשעה שהוא קובע מי הוא "נזיר שמשון" [רק בהלכה לאחר מכן כותב הרמב"ם שהאומר "הריני נזיר כשמשון כבן מנוח כבעל דלילה וכו'" הרי הוא נזיר אף על פי שיתכן שהמעשים שנעשו עם שמשון הגיבור נעשו גם עם אדם אחר שהיה נזיר רגיל. הרמב"ם אינו מתייחס, איפוא, לכאורה, לכינויים אלה כחובה].

כל נושאי כליו של הרמב"ם נדרשו לעניין ומסקנותיהם החלוקות הכריעו, למעשה, את גורלו של ה'נגיד' דנן. יש שקבעו כי לדעת הרמב"ם האומר "הריני נזיר כשמשון" אינו צריך לפרט מאום ואילו משנתנו עוסקת באדם האומר: "הריני כשמשון" ולא אמר "הריני נזיר כשמשון", זה צריך להוסיף ולומר את כל כינויו כדי שידעו באיזה שמשון הוא עוסק. מעתה, לדעתם ה'נגיד' אינו יכול לבטל את נדרו, לפי שאמר "הריני נזיר כשמשון" (זו דעת הרא"ם, רבי אליהו מזרחי ומובאת בשו"ת הרא"ם סי' נ', והרדב"ז, בפירושו לרמב"ם, ובתשובתו הנדפסת בצפונות ט"ז עמוד י"ט ואילך).

מהר"י בירב (בשו"ת הרא"ם שם) נקט כי גם הרמב"ם סובר כפשטות דברי הגמרא, שהרוצה לקבל על עצמו נזירות שמשון צריך לומר את כל הכינויים שמזכירה המשנה, ואילו הרמב"ם לא מנאם מפני שהתמקד בפירוט דיניו של נזיר שמשון ולא באופן המדוייק של הנוסח שיש לומר כדי לקבל נזירות מסוג זה. לשיטתם, איפוא, נדרו של ה'נגיד' לא חל מעולם.

רבי יוסף קארו, שהיה תלמידו המובהק של מהר"י בירב ואף נסמך על ידו בפולמוס הסמיכה הידוע, מביא את דברי רבו עם דברי שאר גדולי הדור, והוא מעורר קשיים שונים בפירושיהם. הוא מסיק כי די לדעת הרמב"ם שיאמר הנודר "כשמשון", או "כבן מנוח", או "כבעל דלילה".

פרשה זו שנידונה רבות בפוסקים, אין ידוע בבירור כיצד נסתיימה, אולם רבי יוסף קארו מעיד, שאף רבו המהר"י בירב שנטה להתיר, הורה שלא לסמוך על היתרו.

דף ד/ב ודלמא גוססין שוינן

הנפקת תעודת פטירה על ידי רופא כהן

הגמרא בסוגייתנו דנה אם שמשון הנזיר נהג בכל כללי הנזירות, או שמא התנזר רק משתיית יין ומגזיזת שיער ולא הקפיד על טומאת מת. את הנסיון להוכיח כי לא הקפיד על טומאת מת מכך שפשט את בגדיהם של פלישתים שאותם היכה, דוחה הגמרא שיתכן שהכם עד שגססו וחלץ את בגדיהם לפני שמתו.

עוצמת מכתו של שמשון הגיבור: בעלי התוספות (ד/ב ד"ה דילמא) מתייחסים לדחיית הגמרא ומבארים, שמשון לא גרם לגסיסת הפלישתים על ידי מכה ניצחת, שהרי חיוב הנזיר להיזהר מן הטומאה כולל בתוכו אף אדם גוסס הנוטה למות שמא ימות הגוסס בעוד הנזיר בקירבתו, ובוודאי הכם שמשון רק מכה המקרבת לגסיסה.

צעילוי נשמת

הר"ד **אברהם אביש פירד** ז"ל

ב"ר משה מנחם ז"ל
נלב"ע י"ד בתשרי תשס"א

ומרת **עדינה טובה** ע"ה

ב"ר יעקב צבי הכהן ז"ל

נלב"ע י"ג באלול תשס"ח

תנצב"ה

הונצחו ע"י המשפחה שיחיו

לצעילוי נשמת

מרת **נחמה ליבא בטלמן** ע"ה

ב"ר אברהם שמואל מנא ז"ל נלב"ע ז' באלול תשנ"ט

תנצב"ה

הונצחה ע"י המשפחה שיחיו

לצעילוי נשמת

הר"ד **יוסף מיץ** זצ"ל

ב"ר מרדכי זצ"ל נלב"ע ט' באלול תשל"ו

תנצב"ה

הונצח ע"י בני המשפחה שיחיו

לצעילוי נשמת

מרת **לונה כהן** ע"ה

בת רחל ע"ה נלב"ע י"ג באלול תשס"ב

תנצב"ה

הונצחה ע"י בנה שיחיו

לצעילוי נשמת

הרב **דוד יהודה** זצ"ל

ב"ר חיים גדליהו בנט זצ"ל נלב"ע י' באלול תשל"ג

וזוגתו הרבנית **אסתר** ע"ה

ב"ר שלמה צבי הברמן זצ"ל נלב"ע י"ט בסיון תשל"א

תנצב"ה

הונצחו ע"י המשפחה שיחיו

הדף היומי

נדדים צ"א-נזיר ז'

ח' י"ד אלול

אולם, הרא"ש (בסוגייתנו, ובהסברו עיין שו"ת דבר יהושע, חלק א' סימן מ"ח אות ה') חולק וסובר, ששמשון הכם מכת מוות שעל ידה גססו מיד. שכן, הרא"ש סובר שהאיסור לנזיר לגעת בגוסס נאמר דווקא לגבי גוסס בידי שמים ולא לגבי גוסס בידי אדם. טעם החילוק ביניהם הוא, שאת הגוסס בידי שמים אין ביכולתנו לאמוד ולשער מה מצבו המדוייק, שונה הוא גוסס מחמת מכת אדם שאפשר לאמוד את שעת מיתתו ויכול הכהן להתרחק קודם המיתה (עיין שו"ת חתם סופר יו"ד סימן של"ח).

אסור לכהן לנגוע בגוסס: מחלוקת זו של הרא"ש ובעלי התוספות באה לידי ביטוי אף לגבי כהנים, שיש הסוברים שגם הם אסורים בשהיה בחדרו של גוסס הנוטה למות. שכן, לדעת בעלי התוספות אין לחלק בין גוסס בידי אדם לגוסס בידי שמים, אולם לדעת הרא"ש (עיין חתם סופר שם) מותר לכהן לשהות ליד גוסס בידי אדם ואין לו לחשוש שמא יטמא.

להלכה כתב השולחן ערוך (יו"ד סימן ש"ע סעיף א'), שאסור לכהן לשהות ליד מיטתו של כל גוסס. אולם, הרמ"א הוסיף וכתב: "ויש מתירין, וטוב להחמיר", וכן דעת כל הפוסקים (עיין נושאי כלים שם). אלא שיש להוסיף את דברי החתם סופר (הובא בפתחי תשובה סימן ש"ע ס"ק א') שכתב, שבמקרה של הצלת נפשות אף שיש אפשרות קלושה בלבד להציל את החולה, חייב הרופא הכהן להיכנס ולנסות להצילו. אולם, אם ימות, ימהר הרופא ויננס החוצה.

עוד מוסיף החתם סופר, שבמקומות בהם דרושה תעודת פטירה חתומה על ידי רופא כדי לקבור את המת, אין רשאי רופא שהוא כהן לבדוק את המת ולאשר את מותו, ואף על בני המשפחה להמנע מלהזמין רופא שהוא כהן לביצוע הבדיקה שהרי בכך הם עוברים על "לפני עור" בהכשלת הכהן בטומאת מת. אמנם, אם אין רופא אחר, ועיכוב הקבורה גורם לניווול המת, מותר לרופא שהוא כהן לעשות זאת, שהרי הוא נחשב כ"מת מצווה" שהכל מצווין לטפל בקבורתו ואפילו כהן גדול.

עבודת כהן בבית חולים: כהן שהוצעה לו משרה בבית חולים, הסתפק האם מותר לו לקבלה, שכן שכיחה שם טומאה. בעל אגרות משה (יו"ד חלק א' סימן רמ"ח) שאלו הופנתה השאלה מציב שני תנאים לכך: **א.** שבבית חולים זה אין חולים יהודים רבים [שהרי גויים אינם מטמאים אלא במגע ובמשא]. **ב.** שיתאפשר לכהן לצאת בכל מקרה גסיסה של חולה יהודי.

היא דרגות בקדושה. אולם במהלך הדורות ראו חכמים שעשוי אדם לעסוק כל ימיו בסוד מרע ולא יגיע אל הטוב, ולפיכך הקדימו נזיר לסוטה... (רבי אברהם מרדכי מגור).

דף ב/א הרואה סוטה בקלקולה

היין יגרום לו לפשפש במומי אחרים
אמר רבי דוד פיקרס, תלמיד הבעל שם טוב זיע"א: הרואה סוטה בקלקולה, זה שיש לו נטיה לראות במגרעותיהם של אחרים, זייר עצמו מהיין אשר יוסיף לחמם ולהסעיר את ליבו לראות בנגעי בני אדם...

דף ב/א זייר עצמו מן היין

לנהוג בקיצוניות

חטאה של סוטה בקלקולה הוא נגד השכל והאנושיות; אם העולם נוהג שלא כדרך השכל והנימוס, על יראי ה' להקצין לעבר האחר ולנהוג יתר מעלה בקדושה וטהרה, אף מעבר לשכל (מעניה של תורה).

דף ד/ב נזיר שמשון מותר להטמא למתים

רמז בכתוב

בעל משך חכמה מוצא לכך רמז בכתוב (במדבר ו/ו): "כל ימי הזירו לה' על נפש מת לא יבוא". לפני כן, לגבי איסור שתיית יין, ולגבי איסור תגלחת, נאמר "כל ימי נזרו" (שם/ב) או "כל ימי נדר נזרו" (שם/ה). 'נזרו' הכוונה לכל נזירות שהיא שחלה עליו. 'הזירו' הכוונה לכך שפעל על עצמו נזירות, ולהוציא נזירות שמשון שאינה נחשבת נזירות שהחיל על עצמו אלא נזירות שבאה על ידי מלאך שהסכים לקבלה על עצמו. מכיון שכך היא אינה בכלל "על נפש מת לא יבוא", והוא מותר להטמא למתים.

לעילוי נשמת

הר"ר **קלונימוס קלמן דוד גרינבוים** ז"ל
ב"ר שמעון ודבורה הי"ד נלב"ע י' באלול תש"ע **תנצב"ה**

הונצח ע"י המשפחה שיחיו

נר ה'
נשמת
אדם

חוויה רוחנית מרגשת

ספרון חודשי ללימוד יומי קצר בכל יום משנה אחת הלכה אחת וקטע מהגמרא

לחודש התנסות חינם!

חייג עכשיו: 3029*

או שלח מייל לדוא"ל veten@meorot.co.il

